

УДК 316.334.3:340.13 (477) «20»
DOI: 10.24144/2524-0609.2023.52.252-256

Яценко Ліана

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи
Університет Григорія Сковороди в Переяславі, м.Переяслав, Україна
lianayatsenko72@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-0841-9610>

Литвишко Олена

кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи
Університет Григорія Сковороди в Переяславі, м.Переяслав, Україна
lytvyshko1980@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-9756-0658>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Анотація. Статтю присвячено актуальній проблемі формування нормативного поля у сфері соціальної політики в сучасній Україні. Мета статті: визначити поняття й особливості формування, реалізації соціальної політики в сучасній Україні у правовому полі. Застосовано конкретно-пошуковий (теоретичний аналіз, синтез, систематизація чинних нормативно-правових документів) та метод теоретико-структурного уточнення понятійного апарату. Висвітлено сутність категорії «соціальна політика». Встановлено, що «соціальна політика» є багатограним поняттям: розглядається вченими з різних позицій – правового, економічного, соціологічного, педагогічного. Відтак, кожне з визначень подає певний аспект соціальної політики у двох площинах: як сукупність заходів суспільства й держави, спрямованих на досягнення соціальних цілей; як державна політика, основним завданням якої є забезпечення державотворчих можливостей членів суспільства. Окреслено правові основи формування соціальної політики в Україні, що ґрунтуються на нормах міжнародно-правових актів, ратифікованих Україною, спрямованих на створення і забезпечення реалізації загальноновизнаних гуманістичних і демократичних світових стандартів вирішення соціальних проблем. Проаналізовано національну нормативно-правову базу регулювання соціальної політики, в котрій окреслено основні напрями соціальної політики, шляхи її реалізації на основі визначеної стратегії економічного розвитку та фінансової стабілізації, забезпечення конституційного права кожного на достатній рівень життя. Зроблено висновок, що соціальна політика є найважливішим соціальним механізмом трансформації суспільства. Архіважливим завданням соціальної політики виступає соціальний захист, що є системою державних заходів щодо забезпечення гідного життя громадян. Аналіз нормативно-правової бази з питань соціальної політики в Україні засвідчив необхідність проведення ґрунтового аналізу й експертизи соціального законодавства з метою з'ясування його відповідності міжнародним стандартам; розробки моделі соціальної правової держави з урахуванням об'єктивних умов життєдіяльності суспільства; формування нової концепції взаємодії держави й людини та ін.

Ключові слова: законодавство, нормативно-правове регулювання, соціальна політика, міжнародні нормативно-правові акти, Україна.

Вступ. Соціальна політика є важливою складовою внутрішньої політики будь-якої країни, регулює соціально-економічні відносини і перебуває у підпорядкуванні уряду кожної держави.

Сьогодні Україна знаходиться у складних умовах (російсько-українська війна, економічна соціальна криза), які суттєво ускладнюють можливості реалізації соціальної політики. У цьому контексті актуалізуються дослідження, які скеровуються на створення наукового підґрунтя для розробки та реалізації діючої політики соціального захисту та підтримки населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний стан соціальної політики та основні напрями її реформування досліджуються в наукових працях вітчизняних учених. Так, навчальний посібник «Соціальна політика» за ред. В.Пічі та Я.Турчин [7] написаний у відповідності з Державним освітнім стандартом. Автори чітко інтерпретують ключові поняття і терміни соціальної політики, використовують новітні наукові доробки вітчизняних і зарубіжних учених. У посібнику розглянуто такі питання, як: дискурс соціальної політики в історії світової та української думки; становлення та еволюція соціальної політики; соціальні права як чинник формування модерної соціальної політики; шляхи вирішення со-

ціальних проблем, поняття та стратегії соціального захисту та ін.

Заслугує на увагу дослідження М.Даніліної [2], в якому автор на основі аналізу наукових поглядів учених, норм чинного законодавства України дослідила й охарактеризувала поняття й особливості формування, реалізації соціальної політики держави та встановила, що на стадії формування соціальної політики необхідно враховувати пріоритетне значення проблем соціальної захищеності населення в умовах ринку; істотне підвищення ролі порівняно з радянським періодом особистого трудового вкладу в задоволенні матеріальних, побутових та соціально-культурних потреб населення; формування все більшого попиту на соціальне партнерство в масштабі всієї країни; зростання значення координації дій державного центру, регіонів і місцевого самоврядування, спрямованих на соціальний розвиток.

Увагу співвідношенню поняття соціальної політики та соціального захисту приділено у науковій розвідці Г.Чанишевою [16]. Ученою визначено поняття та цілі соціальної політики на підставі аналізу міжнародно-правових актів, актів чинного законодавства України та внесено пропозиції щодо вдосконалення правового забезпечення соціальної політики.

Питанню формування соціально-педагогічної підтримки материнства й дитинства як напрямку соціальної політики у сфері освіти, охорони здоров'я, соціальній сфері присвячено дисертаційне дослідження В.Стинської [15]. Ученою проаналізовано міжнародно-правові акти та чинне українське законодавство, що забезпечує соціально-педагогічну підтримку материнства й дитинства в Україні.

Аналізу правового регулювання встановлення умов праці в Україні з точки зору його відповідності сучасній концепції «людина як центр правової реальності» присвячено наукове дослідження О.Яковлева [17]. У роботі розкрито правову природу категорії «умови праці», показано вплив трудового права й економіки на становлення умов праці, проаналізовано рівень забезпечення в країні конституційного права на належні, безпечні і здорові умови праці, визначено теоретико-прикладні проблеми правового регулювання встановлення умов праці на централізованому й локальному рівнях, а також проаналізовано атестацію робочих місць за умовами праці, зокрема порушено питання про відповідність мети, завдань і процедури вказаної атестації потребам сьогодення. Сформульовано низку науково обґрунтованих пропозицій щодо реального запровадження людиноцентристської концепції у правовому регулюванні умов праці в Україні.

Відтак, поза увагою дослідників залишилися проблеми формування правового підґрунтя соціальної політики в Україні, що обумовлює актуальність теми наукової публікації.

Мета статті – визначити поняття й особливості формування, реалізації соціальної політики в сучасній Україні у правовому полі. **Методи дослідження:** системний теоретичний аналіз, синтез та узагальнення науково-педагогічної і спеціальної літератури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наш науковий пошук засвідчив, що у довідкових виданнях соціальна політика трактується як:

- сукупність заходів держави, спрямованих на досягнення певних соціальних цілей; її призначення полягає в забезпеченні суспільного добробуту, створенні рівних умов його досягнення для всіх громадян [11, с.221];
- частина загальної державної політики, яка пов'язана із впливом на умови життя населення, його основних прошарків, груп і категорій [12, с.127].

Зважаючи на те, що соціальна політика є об'єктом дослідження різних фахівців (економістів, соціологів, філософів, істориків, політологів, юристів та ін.), категорія «соціальна політика» визначається у науковій літературі і стосовно конкретної галузі знань.

Так, в економічній літературі соціальна політика трактується як цілеспрямована діяльність держави та інститутів громадського суспільства щодо регулювання соціальної сфери й соціальних відносин з метою вдосконалення умов життя населення, в першу чергу соціально незахищених верств [16, с.81].

Політологи [7, с.9] розглядають соціальну політику у вузькому та широкому значеннях. Соціальна політика у вузькому значенні трактується як система заходів, скерованих на розв'язання завдань так званої «великої п'ятірки», а саме: соціального забезпечення, житлових програм, охорони здоров'я, освіти та служб соціальної допомоги і ресоціалізації. Соціальна політика у широкому значенні – це регулювання соціальної сфери з метою налагодження оптимального функціонування державної системи, створення комфортних умов для всебічного розвитку та задоволення соціальних інтересів членів суспільства.

У соціології соціальна політика окреслюється як діяльність держави й суспільства, скерована на розвиток соціальної сфери, поліпшення умов життя, підвищення добробуту людей та ін.; як політика, основним завданням якої є забезпечення державотворчих можливостей для всіх членів суспільства, умов для нормального життя й розвитку [13, с.282].

В юридичній літературі державна під соціальною політикою розуміють багатофункціональну й багаторівневу складну систему, яка може забезпечити економічний і соціальний розвиток держави шляхом активізації людського ресурсу й реалізації його інноваційного потенціалу [17, с.22].

Отже, кожне з цих визначень подає певний аспект соціальної політики у двох площинах: 1) як сукупність заходів суспільства й держави, спрямованих на досягнення соціальних цілей; 2) як державна політика, основним завданням якої є забезпечення державотворчих можливостей членів суспільства.

Наш науковий пошук засвідчив, що одне із провідних місць у діяльності держави відводиться реалізації соціальної політики.

Центральним органом виконавчої влади є Міністерство соціальної політики України (Мінсоцполітики), діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України (КМУ). КМУ реалізує державну політику у сфері соціальної політики, загальнообов'язкового державного соціального та пенсійного страхування, соціального захисту, волонтерської діяльності, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей, запобігання насильству в сім'ї, протидії торгівлі людьми, відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики щодо пенсійного забезпечення та ведення обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню, соціального захисту ветеранів війни та осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (в частині організації виплати їм разової грошової допомоги), соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, які звільняються, осіб, звільнених з військової служби, у сфері здійснення державного нагляду та контролю за додержанням вимог законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування (в частині призначення, нарахування та виплати допомоги, компенсацій, надання соціальних послуг та інших видів матеріального забезпечення з метою дотримання прав і гарантій застрахованих осіб), у сфері здійснення державного контролю за додержанням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки та з питань захисту прав дітей [14].

Мінсоцполітики є спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, надання гуманітарної допомоги.

Центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра соціальної політики є Державна соціальна служба України (Держсоцслужба). Держсоцслужба реалізує державну політику з питань державного контролю за додержанням вимог законодавства щодо надання соціальної підтримки та з питань захисту прав дітей.

Держсоцслужба утворена постановою КМУ від 12 грудня 2018 р. № 1070 «Про утворення Державної соціальної служби України», а чинне положення про неї затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2019 р. № 1053 «Деякі питання

Державної соціальної служби України» [14].

Сферою діяльності соціальної політики є соціальний захист (соціальне забезпечення), зайнятість, охорона здоров'я, освіта, житло, завданнями – забезпечення соціальних гарантій, поліпшення умов праці та життя всіх верств населення, надання соціального захисту незахищеним верствам населення; ефективне управління людськими ресурсами та ін. Метою соціальної політики є підтримка і розвиток людини як найвищої цінності будь-якого суспільства [15, с.98–99].

Об'єктом соціальної політики є суспільні, в т.ч. соціальні, відносини, що безпосередньо чи опосередковано чинять вплив на забезпечення соціальної безпеки людини, задоволення соціальних потреб та інтересів, формування соціальних цінностей [12, с.127].

З метою одержання очікуваних результатів головним завданням соціальної політики є забезпечення діяльності системи соціально-політичних інститутів; координація функціонування різних елементів системи.

Відповідно – основними цілями соціальної політики України на сучасному етапі є:

- максимальне збереження фізичного, духовного, інтелектуального потенціалу держави;
- формування стимулу трудової мотивації, орієнтованого на позитивне відтворення «людського капіталу» країни;
- створення інституціональних і соціально-економічних передумов для реалізації громадянами власних потреб і інтересів;
- створення передумов громадянського суспільства, особистої свободи, реальної демократії [2].

Отже, чітко окреслюється низка проблем глобальної соціально-економічної політики. Це екологічна і соціальна орієнтація економіки, зміцнення національної і міжнародної безпеки, пріоритет моделей стійкого розвитку для всіх країн світу, що має забезпечити рівність інтересів сучасного і наступних поколінь.

Правові основи формування соціальної політики в Україні ґрунтуються на нормах міжнародно-правових актів, ратифікованих Україною (акти ООН, МОП, Ради Європи тощо), спрямованих на створення і реалізацію загальноновизнаних гуманістичних і демократичних світових стандартів розв'язання соціальних проблем (Загальна декларація прав людини, Європейська соціальна хартія, Європейський кодекс соціального забезпечення, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, конвенції Міжнародної організації праці («Конвенція про політику в сфері зайнятості», «Конвенція про права дитини», «Конвенція про рівну винагороду чоловіків та жінок за працю рівної цінності») та ін.

Одним із основоположних міжнародно-правових актів у галузі захисту прав людини і громадянства є Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, прийнятий 16 грудня 1966 р. Генеральною Асамблеєю ООН. Україна ратифікувала Пакт у 1973 р., його положення набули чинності для нашої держави 23 березня 1976 р. У Пакті зазначено, що визнання гідності, свободи, справедливості і загального миру можливе тільки за умови створення таких умов, за яких кожен може користуватися своїми економічними, соціальними, культурними, громадянськими і політичними правами [8].

Серед європейських актів особливе значення має Європейська соціальна хартія від 3 травня 1996 р. [4], ратифікована Законом України від 14 вересня 2006 р.

№ 137-V. В цьому акті закріплено повний каталог соціальних прав людини і рівень їх гарантій.

Принципово важливим документом є Загальна декларація прав людини. Відповідно до ст. 25 декларації правова держава має гарантувати право на такий рівень життя, котрий передбачає забезпечення людей їжею, житлом, медичним обслуговуванням, правом на соціальне забезпечення у разі безробіття, хвороби, інвалідності, старості та інших випадків втрати засобів до існування [5].

Важливим документом на шляху до розробки та запровадження національної програми імплементації міжнародних та європейських соціальних стандартів є Європейський кодекс соціального забезпечення, теоретико-правовий аналіз положень якого засвідчує, що він: містить загальні засади та принципи соціального забезпечення; визначає загальний перелік видів соціального забезпечення та умов їх надання; визначає базову систему європейських соціальних стандартів та ін. За таких умов, подальша процедура ухвалення Європейського кодексу соціального забезпечення вимагатиме від України розбудови внутрішньої системи джерел права соціального законодавства [3].

На основі міжнародних документів в Україні сформувалася національна нормативно-правова база регулювання соціальної політики. Формування державної соціальної політики визначено насамперед в основоположному законодавчому акті – Конституції України, де в ст. 3 зазначається, що людина, її життя, здоров'я, честь, гідність, недоторканність і безпека є найвищою соціальною цінністю у державі [6, с.9-12], а в ст.46 передбачено відповідне право громадян на соціальний захист [6, с.20].

В Україні декілька разів указами Президента України схвалювалися основні напрями соціальної політики з метою створення умов для формування й реалізації соціальної політики на основі визначеної стратегії економічного розвитку та фінансової стабілізації, забезпечення конституційного права кожного громадянина на гідні умови проживання. Останній такий акт, який має назву «Основні напрями соціальної політики України на період до 2004 року», був схвалений Указом Президента України від 24 травня 2004 р. У ньому пріоритетами соціальної політики було задекларовано: забезпечення достатнього рівня життя населення, розвиток трудового потенціалу, народонаселення, недопущення надмірної диференціації населення за рівнем доходів, формування середнього класу, проведення пенсійної реформи, надання адресної підтримки незахищеним верствам населення, всебічний розвиток освіти, культури, удосконалення системи охорони здоров'я населення [9]. Цей нормативно-правовий акт є не просто «декларацією намірів», у ньому також йдеться про механізм здійснення соціальної політики, а саме необхідність розроблення механізму фінансового, правового, інформаційного забезпечення реалізації основних напрямів державної соціальної політики. Практику схвалення такого акту слід визнати доцільною.

Український уряд визначив у Програмі діяльності КМУ, схваленого постановою Верховної Ради України від 4 жовтня 2019 р. № 188 [10], пріоритетом добробут населення України і сформував всі цілі за людиноцентричним принципом. Тому постає потреба зміни, переорієнтації та переформатування всієї державної соціальної політики України. Нові умови життя диктують реалізацію нової концепції державного регулювання соціальної політики.

На сучасному етапі єдиним нормативно-правовим актом, у якому визначаються основні принципи

й норми соціальної політики, є Генеральна угода про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні на 2019–2021 роки [1], підписана 14 травня 2019 року відповідно до Законів України «Про колективні договори і угоди», «Про соціальний діалог в Україні».

Висновки. Таким чином, підсумовуючи можемо констатувати, що соціальна політика є найважливішим соціальним механізмом трансформації суспільства. Архіважливим завданням соціальної політики виступає соціальний захист, що є системою державних заходів щодо забезпечення гідного життя громадян. Аналіз нормативно-правової

бази з питань соціальної політики в Україні засвідчив необхідність проведення ґрунтовного аналізу й експертизи соціального законодавства з метою з'ясування його відповідності міжнародним стандартам; розробки моделі соціальної правової держави з урахуванням об'єктивних умов життєдіяльності суспільства; формування нової концепції взаємодії держави й людини та ін. Формування соціальної політики в Україні потребує подальших наукових досліджень, як-от: з'ясування відповідності соціального законодавства міжнародним стандартам; розробка моделі соціальної правової державності з урахуванням нової концепції взаємодії держави та людини.

Конфлікт інтересів. Автори підтверджують відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, що можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.

Фінансування. Робота виконана за відсутності фінансової підтримки з боку будь-яких організацій.

Доступність даних. Це теоретичне дослідження не передбачає використання додаткових наборів даних.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту не використовувались при написанні цієї роботи.

Список використаної літератури

- Генеральна угода про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні на 2019–2021 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001120-19#Text>
- Даніліна М. Соціальна політика держави. Knowledge, Education, Law, Management. 2020. № 3 (31), vol. 1. С.171–175.
- Європейський кодекс соціального забезпечення: Кодекс Ради Європи від 06.11.1990 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_329.
- Європейська соціальна хартія: від 3 травня 1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
- Загальна декларація прав людини: від 10 грудня 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
- Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. С.141.
- Климаська Л.Д., Савка В.Є., Хома Н.М. Соціальна політика: навчальний посібник / за заг. ред. Пічі В.М., Турчин Я.Б. 2-ге вид., випр. і доп. Львів: Новий Світ – 2000, 2020. 318 с.
- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. URL: <https://ud.org.ua/zakonodavstvo/mizhnarodni-dokumenti-ta-standarti/169-2013-01-17-10-38-47>
- Про основні напрями соціальної політики на період до 2004 року: указ Президента України від 24 травня 2000 р. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=0012LF6035&abz=13OYO>
- Про програму діяльності Кабінету Міністрів України: Постанова Верховної ради України від 04 жовтня 2019 р. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/480979_644593
- Соціальна політика. Словник: поняття, категорії, терміни / М.А. Бучин, М.П. Гетьманчук, І.П. Карий. З. Й. Куньч, Я. Б. Турчин. Львів: Дослід.-вид. центр Наук. т-ва ім. Шевченка, 2008. 274 с.
- Соціальна термінологія: словник-довідник / М.П.Василенко, В.С.Васильченко, В.М.Галицький, П.В.Швець. Київ: Знання, 2007. 367 с.
- Соціологія: терміни, поняття, персоналії: навчальний словник-довідник / за заг. ред. В.М. Пічі. 2-ге вид., стереотип. Львів: Новий Світ – 2000, 2004. 480 с.
- Соціальна політика. URL: http://proukraine.net.ua/?page_id=759
- Стинська В.В. Теорія і практика соціально-педагогічної підтримки материнства й дитинства в Україні (XX – початок XXI ст.): дис...док. пед. наук: 13.00.05. Івано-Франківськ – Тернопіль, 2019. 631 с.
- Чанишева Г. Соціальна політика: поняття, цілі та правове забезпечення. Трудове право. 2020. № 11. С.80–85.
- Яковлев О.А. Правові засади встановлення умов праці за трудовим законодавством України: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.05. Харків, 2019. 40 с.

References

- Generalna uhoda pro rehulivannia osnovnykh pryntsyypiv i norm realizatsii sotsialno-ekonomichnoi polityky i trudovykh vidnosyn v Ukraini na 2019–2021 roky [General agreement on the regulation of the basic principles and norms of the implementation of socio-economic policy and labor relations in Ukraine for 2019–2021]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001120-19#Text>. [in Ukrainian].
- Danilina, M. (2020). Sotsialna polityka derzhavy [State social policy]. *Knowledge, Education, Law, Management*, 3 (31), 171–175. [in Ukrainian].
- Ievropeyskyi kodeks sotsialnoho zabezpechennia [European Code of Social Security]: Kodeks Rady Yevropy vid 06.11.1990 r. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_329. [in Ukrainian].
- Ievropeiska sotsialna khartiia (3 travnia 1996 r.) [European Social Charter]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text. [in Ukrainian].
- Zahalna deklaratsiia prav liudyny (10 hrudnia 1948 r.) [Universal Declaration of Human Rights. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text. [in Ukrainian].
- Konstitutsiia Ukrainy (1996). [Constitution of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 30, 141. [in Ukrainian].
- Klymanska, L.D., Savka, V.E., & Khoma, N.M. (2020). *Sotsialna polityka* [Social policy]. *Novyi Svit* – 2000. [in Ukrainian].
- Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava [International Covenant on Civil and Political Rights]. URL: <https://ud.org.ua/zakonodavstvo/mizhnarodni-dokumenti-ta-standarti/169-2013-01-17-10-38-47>. [in Ukrainian].
- Pro osnovni napriamy sotsialnoi polityky na period do 2004 roku [About the main directions of social policy for the period up to 2004]: ukaz Prezidenta Ukrainy (vid 24 travnia 2000 r.). URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=0012LF6035&abz=13OYO> [in Ukrainian].
- Pro prohramu diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy [About the activity program of the Cabinet of Ministers of Ukraine]: Postanova Verkhovnoi rady Ukrainy vid 04 zhovtnia 2019 r. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/480979_644593
- Buchyn, M.A., Hetmanchuk, M.P., Karyi, I.P., Kunch, Z., & Turchyn Ya. (Eds.). (2008). *Sotsialna polityka. Slovyk: poniattia*,

- katehorii, terminy* [Social policy. Dictionary: notions, categories, terms]. Research-publishing Center of T.Shevchenko Scientific Society. [in Ukrainian].
12. Vasylenko, M.P., Vasylenko, V.S., Halytskyi, V.M., & Shvets, P.V. (Eds.). (2007). *Sotsialna terminolohiia: slovnyk-dovidnyk* [Social terminology: dictionary]. Znannta. [in Ukrainian].
13. Picha, V.M. (Ed.). (2004). *Sotsiolohiia: terminy, poniattia, personalii* [Sociology: terms, concepts, personalities]. 2nd ed. Novyi Svit – 2000. [in Ukrainian].
14. *Sotsialna polityka* [Social policy]. URL: http://proukraine.net.ua/?page_id=759.
15. Stynska, V.V. (2019). *Teoriia i praktyka sotsialno-pedahohichnoi pidtrymky materynstva y dytynstva v Ukraini (XX – pochatok XXI st.)* [Theory and practice of social and pedagogical support for maternity and children in Ukraine (20th – early 21st century)]. Unpublished Doctoral dissertation. Ternopil. V.Hnatyuk Ternopil National Pedagogical University. [in Ukrainian].
16. Chanysheva, H. (2020). *Sotsialna polityka: poniattia, tsili ta pravove zabezpechennia* [Social policy: concepts, goals and legal support]. *Trudove pravo*, 11, 80–85. [in Ukrainian].
17. Iakovliev, O.A. (2019). *Pravovi zasady vstanovlennia umov pratsi za trudovym zakonodavstvom Ukrainy* [Legal principles of establishing working conditions under the labor legislation of Ukraine]. Extended abstract of Doctoral dissertation. Kharkiv. Y.Mudryi National Law University. [in Ukrainian].

Статус статті: Отримано: 15.03.2023 Прийнято: 22.04.2023 Опубліковано: 04.05.2023

Yatsenko Liana

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Department of Social Pedagogy and Social Work
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, Pereiaslav, Ukraine

Lytvyshko Olena

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer
Department of Social Pedagogy and Social Work,
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, Pereiaslav, Ukraine

NORMATIVE AND LEGAL REGULATION OF SOCIAL POLICY IN MODERN UKRAINE

Abstract. The article is devoted to the topical issue of normative field formation of social policy in modern Ukraine. The purpose of the article is to define the concept and peculiarities of formation and implementation of social policy in modern Ukraine in the legal field. Methods of research applied: the specific search method (theoretical analysis, synthesis, systematization of existing legal documents) and the method of theoretical and structural clarification of the conceptual apparatus. It is established that «social policy» is a multifaceted concept: it is considered by scholars from different perspectives – legal, economic, sociological, and pedagogical. Thus, each of the definitions presents a certain aspect of social policy in two ways: 1) as a set of measures of society and the State aimed at achieving social goals; 2) as the State policy whose main task is to ensure the State-building capabilities of society members. The authors substantiate the legal basis for the formation of social policy in Ukraine, based on the norms of international legal acts ratified by Ukraine (acts of the UN, ILO, Council of Europe, etc.) aimed at creating and ensuring the implementation of universally recognized humanistic and democratic world standards for solving social problems (the Universal Declaration of Human Rights, the European Social Charter, the European Social Security Code, the International Covenant on Civil and Political Rights, the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, etc.). The analysis of the legal framework for social policy in Ukraine demonstrates the need for a thorough analysis and examination of social legislation with a view to determining its compliance with international standards; development of a model of the social state based on the rule of law, taking into account the objective conditions of society's life; formation of a new concept of interaction between the State and a person, etc.

Key words: legislation, normative and legal regulation, social policy, international legal acts, Ukraine.